

Giza Anatomia eta Fisiologia
Gernu-analisi komertziala.
Elektrokardiogramen eta espirometrien analisisa.
Glukosa-analisisa.
Kasu patologikoen eta fisiologikoen analisisa.
Konstanteen neurketa (tenperatura, tentsioa, pultsua...) zenbait jarduera-egoeretan.
Osmosi-praktikak.
Nutrizioa eta dietak.
Laborategiko lan enpirikoaren berezko trebetasunak eta jarrerak. Kolaborazioa eta erantzukizuna.
Giza gorputzaren funtzionamendua
Fisiologia orokorra. Homeostasia. Mintz plasmatikoa zeharreko garraioa.
Biomolekulak. Metabolismoa. Digestio-funtzioa, digestioaren fisiologia.
Zirkulazio-aparatuaren fisiologia: kardiobaskularra, fetala eta porta.
Arnas aparatuaren fisiologia.
Odola. Odol-zelulen funtzioak. Globulu gorriak: garraioa eta tanpoi-sistema. Plaketak: hemostasia eta koagulazio-prozesua. Globulu zuriak: immunitatea.
Sistema linfatikoa. Linfa eta gongoil linfatikoak.
Nerbio-sistemaren fisiologia. Seinale elektrikoa. Nerbio-sistemaren komunikazioa. Sinapsia eta neurotransmisoreak.
Lokomozio-sistemaren fisiologia. Jarduera fisikoa eta kultura-adierazpena.
Hormonak eta sistema endokrinoa.
Osasuna eta gaixotasuna. Fisiopatologiak. Fisiopatologiaren prebentziora bideratutako ohitura osasungarriak. Transplanteak. Aurrerapen medikoak eta teknologikoak.

GIZARTE-ANTROPOLOGIA

Gizarte-antropologia, Batxilergoko 1. mailako hautazko jakintzagai gisa, ikasleak arlo akademikoan, sozialean, etikoan eta profesionalean trebatzen laguntzen du neurri handi batean. Hori gertatzen da, bai lantzen diren arazo eta eduki teorikoengatik (ohiturak eta bizimoduak, arau-kodeak, erritualak, erakundeak, hierarkiak eta gizarte-prozesuak, etab.), bai ikerketa-ohiturak sortzea sustatzen duelako (gertaeren eta datuen azterketa, argudiaketa egiaztatua, landa-lana etab.). Ikasgai honen helburu estrategikoen artean kultura-aniztasunari buruzko ezagutzak eraikitzea dago, migrazioek, mestizajeak, lurraldeen okupazioek, merkataritza-trukeek eta abarrek eragindako ezaugarri kulturalak edo eredu soziologikoen transformazioan sakonduz, eta, horrekin batera, pertsonen, herrien edo herrien identitateen eraikuntzan nola era-giten duten azpimarratzea. Horrek ikasleak bultzatu behar ditu Euskal Herriko zein beraien jatorrizko marko kulturalako (dagoen kasuetan) interesa garatzera, beste kultura batzuekin alderatzera, beren ondare naturala, kulturala, soziala eta historikoa balioesteko. Arestian azaldukatetik ondorioztatzen da, halaber, materia honek sormena eta berrikuntza garatzeko esperientziak ekar ditzakeela; izan ere, jo-rratutako arazoei buruzko itenbideak bilatzea eskatzen du, hala nola, gizarte- eta landa-ikerketako lanak, txostenak egitea, elkarrizketa dialogikoetan edo dinamiketan parte hartzea edo garapen soziokomunitari-riko proiektuak sortzea. Ikaslegoak landa-lana oinarritzat izango duen ikerketa etnografikoa garatu beharko du, bere interesetatik abiatuta, ondare material eta inmaterialaren inguruko ezagutza elikatuz konpetentzietan oinarritutako ikaskuntzaren logikatik.

Jakintzak barneratzeko aurrera eraman daitezkeen ekoizpen motek, konpetentzia guztien elkarrekintza sustatuko dute, ikerketa lan autonomoa eta kooperatiboa izango baita ardatz. Euskal kultur-ingurunea zein beste ingurune kultural batzuk osatzen duten ideiei eta praktikei buruzko hausnarketa kritikoak, aldi berean, ikasleen heldutasun pertsonala eta soziala sustatzeko eta ikasleen

dimentsio intelektuala nahiz beren nortasuna osatzen duten alderdi etikoak, politikoak, zibikoak, emozionalak eta estetikoak garatzeko balio du. Funtsezko konpetentzia guztiak lantzen badira ere, bereziki jorratzen dira Hiritartasunerako Konpetentzia, Konpetentzia Pertsonala, Soziala eta Ikasten Ikastekoa eta Kontzientzia eta Adierazpen Kulturalerako Konpetentzia.

Ikasgaiak planteatzen dituen ikaskuntzengatik, ikasleen egoerekin zerikusia duten hurbileko arazoan edo fenomenoaren tratamenduaren ondorioz, eta susta ditzakeen ikuspegi aniztasunagatik, arlokako lan moldeak errazteaz gain, tokiko eragile herrikoi, kultural, sozial eta instituzionalekin elkarlana bultzatzeko espazio aproposa sortzen du. Gizarte-antropologiak berezko duen ikuspegi holistikoagatik eta ikerketa metodo anitzengatik, zientzia, giza zientzia zein arte arloko materiekin lotura naturalak egin daitezke. Ezagutzek, sinesmenek, arteak, moralak, ohiturek eta zuzenbideak osatzen dute kultura, horregatik, historia, geologia, geografia, filosofia, matematika zein artearen oinarriak bezalako ikasgaiekin elkarlanean lan egin dezake, beste askoren artean.

Materiaren izaera holistikoaren logikan, konpetentzia espezifikoak antropologiaren ikerketa lerroen sarkontzearekin zein etnografoen praktiken esperimazioarekin lotuta daude. Lehengo bi konpetentziek, gizarte-antropologiaren marko kontzeptual zein metodologikoa ulertzea bilatzen dute. Hirugarrenak, aldiz, tokiko errealitatearen gaineko ikerketa etnografikoa egiteko, ikaslekoak beharrezkoak dituen gaitasun psiko-emozionalak barnebiltzen ditu. Laugarrenak, antropologiaren ikerketa lerro diren sistemak (erlijioa, sozio-ekonomikoa, familia, sinbolikoa etab.) ulertzea du helburu, antropologiaren aberastasuna eta eragin kultural, sozial eta historikoaren dimentsioa hartzeko. Bostgarrenak, norbera eta kulturaren arteko harremanetan sakontzen du eta identitatearen eraikuntzaren analisisan aldagai berriak identifikatzen lagunduko du ikaslekoa. Seigarrenak, antropologiak ikerketagai dituen aldagaiak kritika autonomoaren begiradarekin aztertzea bilatzen du, kultur aniztasunak eta kulturen arteko harreman eredu ezberdinek (berdinzaleak zein menperatzaileak) suposatzen duten erronken jabe eginez eta horiek elkarrizketa dialogiko kooperatiboaren bitartez landuz. Azken konpetentziak, etnografoaren azalean jartzera eramango du ikaslekoa, inguratzen duen errealitate kultural eta sozialak ikertzeko, zein, euskal etnografiaren gaineko argazki osoa osatzeko.

Ebaluazio-irizpideei dagokienez, adierazitako konpetentzia espezifiko bakoitzari zuzenean lotuta formulatzen dira, eta diagnostikorako eta hobekuntzarako tresnatzat hartu behar dira horiek eskuratzetik es-bero den jardun-mailari dagokionez. Horregatik, oinarritzko jakintzei dagokienez, ikaskuntza-prozesuei eta -produktuei berei erreparatu behar diete, eta, behar bezala gauzatzeko, askotariko ebaluazio-tresnak behar dituzte, konpetentziaren garapena zehaztu behar den ikaskuntza-testuinguru eta -egoeretara egokitu daitezkeenak.

Oinarritzko jakintzak zazpi bloketan antolatuta daude antropologiaren adarrak zein ikerketa lerroak direnei erantzunez eta euskal etnografiari hurbilketa eginez. Lehen blokearekin izan ezik, antropologiari sarrera egin eta ikasleari oinarritzko tresna kontzeptual zein prozedimentalak eman behar dizkionak, gainontzekoekin malgutasunez jardun daiteke, ikaslekoaren interesak zein testuinguruaren beharrak (zonalde geografikoa, une soziala, ikastetxearen proiektuak etab.) zeintzuk diren identifikatuz eta, horien arabera, bloke bati edo beste bati denbora gehiago eskainiz. Posible den heinean, garrantzitsua da bloke guztiak ikuspegi dialogiko eta bizipenetatik abiatuta lantzea, etnografo lanaren praktika eta herra-mienta ezberdinei eta hausnarketa kooperatibo argudiatuari lekua eginez.

Lehen blokeak Antropologiari sarrera eta ikerketa metodoak, antropologia zientziaren oinarritzko markoa zutabetzea du eginkizun. Bigarrena, Kultura eta gizartea, kulturaren kontzeptura hurbildu eta horrekin lotutako enkulturazioaren aurpegi ezberdinetan sakontzen du. Gizartea, kultura eta nortasuna izenekoak, kulturak gure identitateetan duen eragina aletzen du. Hurrengo hiru blokeek, antropologo sozialaren ikerketa lerro diren erlijio, familia, sozio-ekonomia eta sinbolo sistemak aztertzen ditu. Azkenak, Inguaruari begirada antropologiatik, euskal etnografiaren argazkia egin eta tokiko praktika etnografikora bultzatu nahi du ikaslekoa.

Antropologiaren irakaskuntza eta ikaskuntza ez dira gaien eta gaien aurkezpen programatiko soila izan behar, baizik eta galdera antropologikoa deskubritzeko esperientzia erreal bat sortzea, eta esperientzia

horretatik ikasleak gonbidatzea horien inguruko ikerketa analitikora, eman zaizkien erantzunen ebaluazio kritikora eta beren jarrera pertsonalak zorrotz eraikitzea. Azken horren mende dago, gainera, jarrera horiekin bat datorren praxia garatzea eta ikasleek beraien bizitza pertsonala, soziala eta profesionala orientatu dezakeen gogoeta egitea. Ildo horretan, jakintzagaiaren programazioak kontuan hartu beharko du etnografia-jarduerak berez dituen garrantzizko arazoekin konprometitutako izaera dialogikoa, parte-hartzailea, diziplinartekoa, sortzailea eta konprometitua, autonomia pertsonala eta herritarren jardun kritiko eta ekosozial arduratsua lortzera bideratuz.

Tokiko ikuspegiak, genero-ikuspegiak eta ikuspegi inklusiboak hezkuntza praktikan integratuta egon daitezten, eta adibideak, erreferente artistikoak, kulturalak, antropologikoak, linguistikoak edo sozialak erabili behar direnean, kontuan izan behar ditugu aniztasuna (funtzionala, sexuala, afektiboa, ekonomikoa, jatorrikoa...), generoberdintasuna eta euskal dimentsioa, beste kultura-dimentsio batzuekin alderatuz, beharrezkoa izanez gero. Adibide horiek erreferentzia izan behar dute pentsamendu kritikoa eta pentsamendu gogoetatsua garatzeko. Gainera, oinarrizko jakintzetan eta konpetentzietan aipatzen den bezala, garrantzitsua da batxilergoan zenbait erreferente teoriko lantzea, euskal dimentsioarekin eta aipatu dugun inklusioarekin zerikusia duten ideia eta egile zehatzen bidez.

KONPETENTZIA ESPEZIFIKOAK

1. Antropologiaren oinarrizko jakintzak eta hiztegia erabili, iturrien arakatzeko kontrastatu eta segurua eginez eta ikerketa eta komunikazioko prozeduren erabilera oinarri hartuz, gertaerak, fenomenoak edo harremanak antropologiaren begirada holistikotik aztertu eta azaldu ahal izateko.

Lehen konpetentzia honen helburua antropologiari sarrera egitea da, ikasleentzat guztiz berria den arlo bat dela kontuan hartuta. Hau honela, antropologiaren sorrera eta hastapenak, definizioa eta izaera, adarrak, teknikak... ezagutu eta interpretatzeko gaitasuna landuko dute. Antropologiaren begirada holistikoa ematen duen ikuskera barneratu eta lan etnografikorako beharrezkoa den oinarrizko hiztegia erabiltzen ikasiko dute. Bide honetan, ikasleek irakasleengandik jasoko dute informazioa batzutan, baina euren kabuz ere bilatuko dute beste batzutan, ikerketa eta komunikazio prozeduren erabileran trebatuz. Ideia, bide batetik zein bestetik jasotako informazioarekin, edukien azterketa zorrotza egitea da edozein kasutan, informazio honen barneratze hutsetik haratago haren gaineko gogoeta ikertzaile eta autonomia sustatuz. Informazio garrantzitsua bilatzeko eta antolatze prozesu hau, bai ingurune digitaletan bai analogikoetan, kurrikulum osoan lantzen diren irizpide eta prozeduren menderatze batetik abiatzen da.

Era berean, ezagutzak ekoizteko eta transmititzeko, metodoak eta protokoloak menderatzea beharrezkoa da. Bukatzeko, garrantzitsua da, gaiaren sarrera den honetan, eta oinarrizko ezagutzekin lotua dagoelako batez ere, ikasleen jakin-mina piztea motibazioa elikatzeke. Zentsu honetan, berezko dituzten ezagutza eta bizipenekin lotutako jarduerak funtsezkoak dira, galderak eta zalantzak mahai gainean jartzen dituztenak, erantzun eta edukien zuzentasunean zentratu ordez. Fase hau ezinbestekoa da arloan modurik eta naturalenean sartzeko eta guztioi eragiten diguten kultur markoen azterketaz ari garela ulertzeko.

Konpetentzia espezifiko hau hurrengo deskriptoreekin lotuta dago: HKK1, HKK2, HKK3, KD1, HK1, KAKK2.

2. Antropologiaren lan-metodoak eta -teknikak erabili, azalpen-hipotesiak eta kulturen arteko konparazioak eginez eta bizimoduak kritikoki balioetsiz, gizakiaren ezaugarriak zein kultura eta gizarteak osatzen eta antolatzen dituzten elementuak aztertzeke.

Antropologiaren oinarrizko ikerketa-tekniken ezagutza, informazio segurua eta garrantzitsua bilatzeko, antolatzeke eta ebaluatzeke irizpideak eta prozedurak menderatzeke abiatzen da, bai ingurune digitaletan, bai analogikoetan, bai esparru akademikoan, bai egunerokoenean. Bestalde, iturrietatik abiatuta egiten den ikerketa antropologikoa, besteak beste, irakurtzeko ohitura garatzea ez ezik, iturri horien

azterketa, interpretazio eta ebaluazio kritikorako estrategia oinarritzkoak eta espezifikoak erabiltzea ere eskatzen du, bai idatzizkoak bai ahozkoak, testualak edo ikusentzunezkoak. Era berean, antropologiaren oinarritzko ezagutza iturri diren landa behaketara eta arkeologiara hurbildu behar da ikaslegoa, praktikatik lehenengoari dagokionez eta, arkeologiarekin lotuta ditugun inguruko baliabideak (museoak, industrietak etab.) bertatik-bertara ezagutzuz, bigarrenari dagokionez. Era berean, ikerketa antropologikotik lortutako ezagutzak ekoizteko eta transmititzeko metodoak eta protokoloak menderatzea ere eskatzen du, hala nola testuetan, diskurtsoetan, aurkezpenetan, ikus-entzunezko dokumentuetan edo beste edozein motatako sorkuntzetan isla daitezkeen proiektuak egiteko eta jendaurrean komunikatzeko jarraibideak landu behar dituzte. Helburua da ikasleengan, ikerketa antropologikoaren inguruko motibazioa piztea, testuinguru hurbilean kokatutako proiektu bat garatuz eta hori komunikatuz. Proposamen horrek, ikerketa-lanaren formatuaren pean, norberaren ingurune kultural eta sozialaren inguruko ezagutzan sakontzen eta iritzia eta autonomia garatzen lagunduko du.

Konpetentzia espezifiko hau hurrengo deskriptoreekin lotuta dago: HKK1, HKK3, KE3, KD1, HK1, KAKK1.

3. Erronkei aurre egiteko autonomia eskuratu, konpromisoak eta erantzukizunak hartuz, lankidetzan arituz eta erabakiak irizpide propioz hartuz, ikerketa proiektuak garatu eta gizarte eta kulturen azterketa etnografiko esanguratsuak egiteko.

Proiektu bati arrakastaz aurre egiteko, ezinbestekoa da norberaren eta besteen ezaugarri bereizgarriak eta ezaugarri pertsonalak ezagutzea eta balioestea. Pertsonen ahalmenak behar bezala identifikatuz gero, lantalde orekatua, eraginkorra, kooperatiboa, motibatua eta arduratsua eratu ahal izango da, ahuleziak konpentsatuko dituen eta batzuen eta besteen indarguneak indartuko dituen, eta, horrela, heldu nahi zaion proiektuaren beharretara egokituko da. Hainbat estrategia abiarazi behar dira lantaldeak eratzeko, helburuak, arauak, rolak eta erantzukizunak modu ekitatiboan definituz eta kideen arteko aniztasuna bultzatuz. Horrela, talde multidimentsionalak lortzen dira, inklusiboak, elkarrizketaren bidez adimen kolektiboa sortzeko gai direnak, autonomiaz funtzionatzea eta berrikuntza bizkorrean laguntzea ahalbidetuko diena.

Gizarte-trebetasunak (enpatia, asertibitatea, erresilientzia, negoziazioa, lidergoa eta besteen intereseko, hautapenekiko eta ideiekiko errespetua) behar bezala garatzeak eta erabiltzeak, bai eta hainbat hizkuntza ezagutzeak eta komunikazio-trebetasunak erabiltzeak ere, taldeko kideen artean ikuspegi partekatua izatea, lan-giro ona sortzea eta lankidetzan-loturak eraikitzea errazten du, hazkunde pertsonala eta kolektiboa lortzeko. Gizarte eta kultur antropologiak espazio naturala ematen du aurretik aipatutako guztia entrenatzeko; izan ere, materia honen eginkizunetako bat, testuinguruan kokatutako ikerketa antropologiko baten inguruko proiektua garatzea izango da eta, haratago joanda, oinarritzko jakintza guztiak ikerketa ahalik eta autonomoaren bidetik bideratu behar dira.

Konpetentzia espezifiko hau hurrengo deskriptoreekin lotuta dago: HKK3, STEM3, KD1, KPSII1.2, HK1, EK2, EK3.

4. Ikerketa antropologikoaren ildo nagusiak ulertu, sinesmen, erlijio, ahaidetasun-sistema, sinbolo, sistema sozio-ekonomiko, hizkuntza, genero eta adin aldagaien inguruko azterlan eta teoria etnografikoak aztertuz prozedura kritiko eta dialektikoen bidez, antropologiaren aberastasunaren eta eragin kultural, sozial eta historikoaren eta ondare komunari egiten dion ekarpenaren ikuskera zorrotz eta kritikoa sortzeko.

Antropologiaren hezkuntza-funtzioetako bat, kultura eta gizarte antolaketak ikuspegi holistiko batetik aztertzen dituela kontuan izanda, honako hau da: kulturak eta horien eraginpean dauden gizakiak, sinesmen, erlijio, ahaidetasun-sistema, sinbolo sistema, sistema sozio-ekonomiko, genero eta adin aldagaien azterketatik begiratzea, gure bizitza baldintzatzen duten kultur faktoreak osorik, sistemikoki, diziplinartean eta diziplinaz haraindi ulertzen laguntzeko. Horretarako ikerketa eta iturri fidagarrien azterketa egiteaz gain, prozedura dialogikoen beharra dugu, gizarte eta kulturen analisiaren ikuspegi antropologiko konparatiboa, hausnarketa indibidual zein kooperatiboaren gehigarriarekin janzteko. Oina-

rrizko marko kontzeptuala behin eskainita, ikaslegoa inguratzen duen errealtate kulturaletako azterketatik abiatu behar da sistema bakoitzaren azterketa. Horrela, ikaslegoak aukera izango du kulturen ikuspegi holistikoa hartu eta aldagai anitz horrek beraien inguruan duten eraginaren dimentsioa hartzeko; baita horien eragin pertsonalaz eta sozialaz modu kooperatiboan eta argudiatuan hausnartzeko ere.

Konpetentzia espezifikoa hau hurrengo deskriptoreekin lotuta dago: HKK2, HKK3, KE3, KD1, HK1, HK3, KAKK1, KAKK2.

5. Enkultrazioaren kontzeptua eta honek nortasunean duen eragin estrukturala ulertu, aldagai (generoa, adina, sexualitatea, ezagutza, emozioak...) guztien azterketa antropologiaren ikuspegi holistikotik eginez, identitatearen eraikuntzaren gaineko hausnarketara aberasteko.

Enkultrazioa gizabanako batek gizartearen arauak, ohiturak, trebetasunak eta balioak ezagutzen dituen ikaskuntza prozesu horri egiten dio erreferentzia. Hemendik ondorioztatzen da, norbere ikuspuntuen eta jarreraren atzean faktore kulturalen presentzia dagoela, eta faktore hauen eragina handia dela. Honetaz jabetzea oinarrizkoa da, gure funtzionamenduan eta harremanetan ikusten dena, hein handi batean, hurbil ditugun marko kulturalen eraginpean dagoela ulertzeko. Hain oinarrizkoa ematen duen hau, ez da hain erreza ulertzeko gidaritza on bat egon ezean. Zentsu berean, ez da soilik hurbilketa teorikotik ulertzen den zerbait askotan eta horregatik, kasuen azterketak, jakintzekin harremanetan, asko laguntzen die ikasleei. Horrela, zeharka bada ere baina ikasleei euren buruaz hitz egiteko atea zabalduz, kontu handiz egin beharreko zerbait beti ere, ikasleek euren burua ezagutzeko aukera dute beste batzuen kasuen azterketatik eta bertan agertzen diren kontzeptu eta ideiak aztertuz. Identitatearen eraikuntza betean daudenean, prozesu horretan eragiten duten faktoreen artean estrategikoa den kulturarena abstrakzioetik ulertzeko atakan jarri behar da ikaslegoa, kulturak guztiongan duen eragina onartuz eta zalantzan jarriz aldi berean.

Konpetentzia espezifikoa hau hurrengo deskriptoreekin lotuta dago: HKK3, KD1, HK1, KAKK1, KAKK3.1.

6. Kultur aniztasunaren inguruko hausnarketan sakondu kulturen arteko harreman eredu ezberdinak aztertuz, kasuen analisia eta elkarrizketa kooperatibo argudiatua erabiliz, elkarbizitza hobetzeko eta kulturetan zein gure bizimoduan duten eraginaz jabetzeko.

Konpetentzia honen bidez, ikasleak, banaka edo taldean, kulturen arteko bizikidetzaren, asimilazioaren edo konfrontazioaren ondorioz sortzen diren harremanak ikertzeko gaitasuna landu nahi da, hala nola globalizazioa, etnozentrismoa, kolonialismoa edo kultura-aniztasunaren paradigmatik ulertu eta horien gaineko argudiaketa kritikoa garatzeko. Ikerketa hori motibatuz, kanpoko errealtateetatik edo tokiko bizipenetatik eta bizipen pertsonaletatik abia daiteke, betiere antropologiak eskatzen duen analisi holistikoa eta etnografikoan kokatzen bada. Era berean, XXI. mendeko kontsumo gizarteak (kontsumismoa, baliabide naturalen gehiegizko ustiapena, salgaien ekoizpenaren deslokalizazioa, etnozentrismoa, akulturazioa, etab.) gizarteetan, herrietan eta kulturetan dituen ondorioak deskribatu eta azalduko dira. Edozein doktrinamendu dogmatikotik urrun, antropologiak eskatzen du kulturak osatzen dituzten aldagai guztiak aztertzea, ikasleak izan daitezen, modu arrazoituan eta koherentean, ikerketa pertsonalaren bidez eta besteekiko elkarreraginean eta elkarrizketan, berezkoak dituen printzipioak eta jarrerak deskubritzen dituenak.

Konpetentzia espezifikoa hau hurrengo deskriptoreekin lotuta dago: HKK5, KE3, KPSII1.2, HK1, HK3, HK4, KAKK1.

7. Hurbileko kulturen eta gizarte antolaketan azterketa egin, etnografia lanak aztertuz eta landa-lana erabiliz, horrek duen aldagai aniztasunaren jabe egiteko eta Euskal Herriko etnografian eta gaur egungo errealtatean sakontzeko.

Landa-lanak berebiziko garrantzia du ikerketa etnografikoan. Gure ingurune kultural eta soziala ezagutze bidean, ikaslegoak hori du tresna ezinbestekoa. Horrela, konpetentzia honen garapenerako, etnogra-

fo lanaren prozedurak jarriko dituzte martxan, beraien ingurune kultural naturaletatik abiatuta, ikerketa lana garatzeko. Belaunaldi arteko sarea sendotu eta aurrekoen bizimodua hobeto ulertu eta beraiengan izan dituen ondorioak aztertzeko erabili dezakete edo kultur fenomeno garaikideen atzean dauden sistemetan sakontzeko. Euskal Herrian eta, ondorioz, ikastetxeetan elkarbizi diren kulturak balioan jarri eta horrek sortzen duen aberastasuna antropologiatik begiratzera bultzatuko zaie. Euskal etnografiaren uzta oparoan sakontzeko aukera emango zaie baita ere, beraien ikerketa etnografikoak elikatzekeo batetik, eta euskal etnografiaren erreferente eta baliabide historiko zein garaikideak ulertzeko bestetik.

Konpetentzia espezifikoa hau hurrengo deskriptoreekin lotuta dago: HKK2, HKK3, KE3, KD1, KPSII4, HK1, EK1, KAKK1.

EBALUAZIO-IRIZPIDEAK

Gizarte-Antropologia
1. Konpetentzia espezifikoa
1.1. Lan etnografikoaren aberastasunaz eta ikuspegi holistikoaz jabetzea, kultur-eremu anitzetako testu, bideo edo beste-lako materialetan, hiztegia eta teoria antropologikoak identifikatuz, baita esperientzia, ekintza edo gertaera komun eta gaurkotasunezkoetan ere.
1.2. Antropologiaren ikerketa-ildoen eta adarren oinarrizko ezagutza lortzea, ikerketa antropologikoaren praktika indibidual edo kolektiboaren testuinguruan horiek kritikoki erabiliz.
2. Konpetentzia espezifikoa
2.1. Ikerketa antropologikoaren oinarrizko prozeduren ezagutza praktikoa erakustea, besteak beste, iturri fidagarriak identifikatuz, informazioa eraginkortasunez eta segurtasunez bilatuz, kulturak alderatuz eta hortik lortutako informazioa behar bezala antolatuz, aztertuz, interpretatuz, ebaluatuz eta komunikatuz, bai digitalki, bai bitarteko tradizionalagoen bidez.
3. Konpetentzia espezifikoa
3.1. Etnografiaren esparruan jarrera arakatzaila, autonomia eta aktiboa garatzea, jatorrizko produktuak diseinatuz, landuz eta publikoki komunikatuz, hala nola ikerketa-lanak, hitzaldiak, testu-iruzkinak edo bestelakoak.
3.2. Taldean lan egitean oreka egokia sortzea arazo antropologikoen kontsiderazioan alderdi arrazional eta emozionalaren artean, bereziki kulturen arteko bizikidetzari eta kulturen asimilazioari dagozkienak, kultura propioaren eta beste esparru kultural batzuen inguruan berariaz hausnartuz.
4. Konpetentzia espezifikoa
4.1. Antropologiaren ikerketa-ildoak, ikuspegi holistikoa, sinismen, sinbolo, ahaidetasun, gizarte- eta ekonomia-antolamendu, genero eta adin sistemekin lotutako oinarrizko kontzeptuak abstrakzioetik ulertzea, horiek kulturen eta gizarte-antolaketaren inguruko eztabaida garaikideekin erlazionatuz.
4.2. Antropologiaren ikerketa-ildoak eta horien atzean dauden azpi-sistemak sailkatzea, inguratzen gaituzten kulturak etnografoaren begiradatik analizatuz. Ikerketa-ildo bakoitzaren atzean dauden sailkapenak eta azpi-sistemak zerrendatu, adibideetatik abiatuta kontzeptu teorikoak ulertuz.
5. Konpetentzia espezifikoa
5.1. Enkultrazioaren zentzua eta dimentsioa barneratzea, norberarekin zein inguruko pertsona zein giza taldeekin harreman dutako adibideetan sakonduz.
5.2. Norberaren eta gure dimentsio biologiko eta kulturalaren kontzeptu egokia eraikitzea, haren izaeraren eta nortasunaren dimentsio anitzak aitortuz, kulturaren eragina eta alderdi desberdinak aztertuz, kulturen eta pertsona izateko moduen inguruko ikerketa eta solasaldien bitartez.
6. Konpetentzia espezifikoa
6.1. Kultur aniztasunarekin eta kulturen arteko bizikidetzarekin lotutako gatazken dimentsioa eta garrantzia ezagutzea, gatazka horiek antropologiatik formulatuz, aitortuz eta aztertuz, kasuak aztertuz, elkarrizketa kooperatibo argumentatiboa landuz eta dilema etikoak planteatuz.
6.2. Kulturen arteko harreman eredu ezberdinei lotutako gaiak eta arazoei buruzko argudiozko diskurtsoak sortu eta ebaluatzea, ahozkoak zein idatzizkoak, arau eta jarraibide logikoak, erretorikoak eta argumentuzkoak zuzen erabiltzen direla erakutsiz.

Gizarte-Antropologia
6.3. Iritziei eta hipotesiei eusteko modu dogmatiko, faltsu eta partzialak identifikatu eta saihestea, argudiatzeko bertuteak erabiliz eta gezur eta partzialtasun horien izaera azalduz.
7. Konpetentzia espezifikoak
7.1. Euskal kulturaren eta gizarte antolaketaren aldagaiak antropologikoaren begiradatik ezagutu, euskal etnografoen lanaren azterketa eginez, zein inguruak eskaintzen dituen baliabide material eta inmaterialak bertatik bertara ezagutzuz.

OINARRIZKO JAKINTZAK

Gizarte-Antropologia
1. ANTROPOLOGIARI SARRERA ETA IKERKETA METODOAK: Zer da antropologia, antropologiaren adarrak, zertarako antropologia gaur egun, landa-lana ikerketa metodo bezala, etnografia eta etnografoaren praktikak, arkeologia eta arkeologiaren praktikak, datu bilketa. Antropologiaren ekarpenaren errekonozimendua eta interesa.
2. KULTURA ETA GIZARTEA: Kulturaren definizioa eta osagaiak, kultur aniztasuna (etnozentrismoa, erlatibismo kulturala eta antropologiaren ondorioak), natura eta kultura, garapenari buruzko teoriak eta horien ondorioak, mundu mailako joerak gaur egun, globalizazio kulturala. Herriak eta kulturak Euskal Herrian XXI. mendean. Artearen produkzio soziala: artea, artisautza, artista, artisaua. Ondare materiala eta inmateriala eta horren balioa eta zaintza
3. GIZARTEA, KULTURA ETA NORTASUNA: enkulturazioa eta honen mugak, generoa eta enkulturazioa, kultura eta nortasuna, kultura eta sexualitatea, kultura eta emozioak, kultura eta ezagutza, kultura eta adina eta zahartzaroaren rola. Enkulturazioa nigan eta nire ingurukoengan.
4. SINESMENAK ETA ERLIJO SISTEMAK: erlijioa, kosmologia eta ideologia. Sineste erlijiosoen arteko aldaerak. Erlijioa sinesmen-sistema gisa. Erlijioa eta bere instituzioak. Mitoa, ritoa. Sekularizazio prozesua. Espiritualtasun garaikidea. Erlijiosistemen inguruko hausnarketa.
5. SISTEMA SOZIO-EKONOMIKOAK ETA ETXEKO BIZIMODUAREN ANTOLAMENDUA: Gizarte motak: tribala, buruzagitza eta Estatua. Boterea antolatzeke moduak. Ekoizpena, ugalketa eta truke ereduak. Ahaidetasun-sistema: familia eta ezkontza-arauak, horren funtzio ekonomiko-sozialak eta transformazioa. Gure sistemetan sakontzen eta hausnartzen.
6. HIZKUNTZAREN ANTROPOLOGIA ETA SISTEMA SINBOLIKOAK: animalien komunikazioa eta giza hizkuntza, hizkuntzaren jabetzea, hizkuntza eta pentsamenduaren harremana, hizkuntza eta generoa, hizkuntza eta klase soziala, hizkuntzaz aparteko sinbolo-sistemak. Norberaren eta inguruko sinbolo sistemaren azterketa.
7. INGURUARI BEGIRADA ANTROPOLOGIATIK: ikerketa etnografikoa Euskal Herrian Jose Miguel Barandiaranek euskal folklore eta etnografiaz egindako lan etnografikotik hasita, Mari Luz Estebanen "gorputzaren antropologiaren" proposamen teoriko-metodologikotik egindako ekarpen berritzailera arte. Tokiko ikerketa etnografikoa praktikatik lantzen, ikerketa etnografikoa.

INFORMAZIOAREN ETA KOMUNIKAZIOAREN TEKNOLOGIAK (IKT I ETA IKT II)

Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologiak (IKT) izeneko jakintzagaiak lantzen dituen konpetentzien bidez, ikasleek arrakastaz egingo dute aurrera haien prestakuntza-ibilbidean, eta XXI. mendeko gizartearen erronka teknologiko nagusiei aurre egiteko gaitasuna izango dute. Aipatutako erronka horien artean daude inguruan dugun informazio kantitate handia aztertu eta prozesatzea, informazio hori ezagutza berri bihurtzeko; IKT modu seguru, kritikoa, etiko, arduratsu eta jasangarriaren erabilteza; bitzita osoan ikastea eta prestatzea; eta bitzita sozial eta profesionalean eraginkortasunez eta konstruktiboki parte hartzeko konpetentzia sozial eta zibikoak garatzea. Hori guztia ikuspegi inklusibotik eta gizonen eta emakumezkoen arteko berdintasun eraginkorren ikuspegitik.

Mundu justua eta orekatua lortzeko, komeni da arreta jartzea teknologia digitalen jasangarritasunari, horien erabilera etiko eta seguruari arreta jartzea, baita ekitaterik gabeko eta bazterketako egoerak detektatzeari ere, eten digitalak eragindakoak kasu. Hori dela eta, Informazioaren eta Komunikazioaren Teknologiak jakintzagaiaren helburua da jakintza zientifiko eta teknikoak uztartzea da, ikuspegi konpe-